

Selmec vára

Írta: Mikszáth Kálmán

1885

A mulatságos emlékezetű II. Ulászló királynak kincstáráról tudvalévő dolog, hogy mindig üres volt. És az nem is csoda; de csoda aztán az, hogy a kincstárnokai mégis többnyire meggazdagodtak. Hogy történhetett ez, nem fejtegetem. De hogy így kellett lennie, bizonyítja Roesel Rázmán esete is, aki az akkori kornak valóságos Rotschildja volt. Pedig egyszerű selmeci polgár vala, s igen lelkiismeretes kincstári igazgató. Róla beszélték azt, hogyha egymás mellé rakná egy vonalban az aranyait, Budáig érne a pompás sárga szalag... Roesel Rázmán 1520-ban meghalt, s egy derék fia maradt, meg egy csodaszép leánya, Roesel Borbála. A végrendeletben két gyermekére hagyta vagyonát, azonban Lőrinc, a fiú nemsokára szintén meghalt, és a tömértelen kincs mind a szép és kényes Borbáláé lett. Sereglettek is a Roesel-házba kérők mindenünnen. A nagy örökségnek híre ment sebesen szerte az országban. Jöttek az elszegényedett lovagok szerencsét próbálni, hogy hátha megtetszenének a leánynak, sőt egy-egy kincsvágyó főúr is megakadt köztük. De Borbála el volt kaptva a kitüntető versengések és roppant kincsei által; elhatározta, nem megy férjhez, csak egy királyi herceghez. És ebben volt is valami filozófia. A szegény királyi famíliának valóban jól esett volna akkoriban, ha valamelyik tagja egy jó partit hoz vala a házhoz. No, de azon is múlt, hogy nem is igen volt fölösleges herceg. Borbála azonban (nehogy azt higgye valaki) nem élt ám ezalatt apácaéletet, hanem kárhozatos rossz útra tévelyedék. Selmeci háza a tivornyák bűnös fészke lett. Úgyhogy becsületes polgárok keresztet vetettek magukra, mikor az utcán megpillanták az angyal alakjában járó ördögöt, sőt még akkor is, ha a háza mellett elmenének. Lón, hogy ezekben az időkben a nemes városi magisztrátus egy akasztófát emeltetett éppen szemben a Roesel leányasszony házával. Az akasztófa pedig akkor még nagyon is nélkülözhetetlen közigazgatási eszköz vala, annyi volt az akasztani való, hogy mint valami fontos pozíció, az akasztófa alig jutott néha-néha üresedésbe. Roesel Borbála, mikor kitekintett az ablakon, gyakran összerázkódott ijedtében, látván, amint lógázza ott a vihar a holttestet... Ráírt a városra, hogy vigyék el az ő ablakai elől az akasztófát. A magisztrátus visszaírta, hogy ő ott akasztat, ahol neki tetszik. - Márpedig az az akasztófa nem ott lesz - erősködött Borbála. - De bizony azért is ott lesz - üzengette Buriusz János bíró uram. S amit a szép kisasszony föltett ez elkeseredett versengésben, ki is vitte ravaszsággal; egy ideig hagyta aludni a dolgot, aztán egy ajánlatot nyújtott a városhoz, hogy ő egy várat akarna építeni, mely Selmecnek nehéz háborodott időkben menhelye lehet majd, hát engedje meg azt neki a magisztrátus, ő csak azt köti ki, oda építhesse, ahova akarja. Persze hogy nagy örömmel engedték meg (az ördögtől is el kell fogadni a jót - mondogatták a tanácsbeliek), és Borbála felépítette a várat oda, hol az akasztófa állt. De mikor már készen volt az egész, mind a négy szöglet tornyával, hatalmas külső falaival, Buriusz János uram nem élt már, az akaratos szilaj Borbála kiment akkor a temetőbe udvarlóival, és megrúgta Buriusz sírját a gonosz sárga cipellőjével. - Hallja-e, kegyelmed, Buriusz János uram. Az én váram áll az akasztófa helyén. * Így épült fel a selmeci vár. Roesel Borbála szegényen, majdnem mint koldus, mindenkitől megvetve halt meg 1575-ben, szept. 15-én. A selmeci várnak sohase volt valami különös hadászati jelentősége. Legalább állami szempontból éppen nem. Mert a körülfekvő várak, Csábrág, Kékkő, Zólyom, Bozók mind a bányavárosok védelmére voltak felszerelve. A bányavárosok kincseit védték, hogy oda ne juthasson az ellenség. De ha egyszer Selmecre jut be, hát akkor mit védjen már a selmeci vár? Rákóczi hadjárata alatt a selmeci vár is kuruc kézre jutott. S itt folytatták aztán a béketárgyalásokat. Legutoljára barátok lakták. Most pedig lakatlan, de vidámabb, mint akár Roesel Borbála idején, pajkos diákgyerekek labdáznak az udvarában.